

1. *W*Kinship, Etiquette.

Masiangwako: Bina Mpya: Masiangwako o tsetse monna a bidiwa Dikeledi. Dikeledi a tsala Ramoetle, le Ramabele, le Ratsie le Morakadu. Masiangwako o tswa kwa mapela kwa thabeng ya Bobididi o tsaletswe kwa teng. Ka tlala a falla gona go tla mono borwa. A tla le Dikeledi le mosimane a fete a swela mona kwa Maletlhakana (Mooiriver). Dikeledi a gola ya tswa monna a be a nyala ntatagwe a ntse a sule. Dikeledi ge a sena go tsala Ramoetle le Ramabele, le Ratsie le Morakadu. E setse e le banna ba ntse ba nyetse ba na le bana ba bona. Dikeledi, le ngwana wa gagwe Ramoetle, ba be ba tla mo Tlhakong, mo ga morena Moetlo. Ge ba ntse ba le mo Tlhakong Morakadu a be a tla ko bona, fela ene a seke a aga le bona mo motseng o le mongwe. Ene o fetile a nna mo motse wa ga morena Mogale (Bouldfontein) le Ratsie le ene a be a tla ko Morakadu ba fete ba aga mo go mo ga morena Mogale. Ge ba ntse ba le mogo Morakadu a be a boela kwa Maletlhakana. Le kajeno lesika la ga Morakadu le ntse le le kwa Maletlhakana. Ratsie ene o ntse a le kwa ga morena Mogale, fela bana ba gagwe, ba bangwe ba phatlaletse, ba bangwe, ba kwa ga Mosetlha, ba bangwe ga go itsiwe gore ba ko kae.

2. Ramabele le ene a be a latela Ratsie kwa ga morena Mogale, a fete a ga le ene. Ge tlala e tla a be a tlogela Ratsie, lesika la gagwe ga le itsiwe kajeno, go itsiwe ene le bana ba basetsana ba babedi fela, ba bangwe ba phatlaletse. Ba na fela mo nageng. Ge Dikeledi a ntse a le mo Tlhakong a be a swelwa ke mosadi, jenong ge mosadi a sena go swa, a be a tlogela ngwana wa gagwe Ramoetle. Dikeledi ge a tsena kwa go Morakadu, a be a fete a nyala mosadi o mongwe, a tsala Ramangena, Lentwadumla, le Belemu. Go tloga fo Dikeledi a swela kwa ga Maletlhakana. Ge Dikeledi a sena go swa Ntwadumela le monae Belemu ba tlogela Ramangena le Morakadu. Ba tlo go aga mo Ngwaritshe, le kajeno ba sa ntse ba gile mo Ngwaritshe ke mo lesika la bona le sa ntseng le bonwa teng. Ramangena le ene a tlogela Morakadu, a na mo Maribisonong, a tloge a fudugela mo Phukeng kwa ga morena Mokgatle, le kajeno o sa ntse a le mo Phukeng,

lesika la gagwe le sa ntse le le mo teng.

Ramoetle o tsetse Setofole, Komane le Gouda, le Ntshidikwe, le Peipi, ke bana ba mosadi wa pele Mapeipi. Bana ba mosadi wa bobedi ke Rasefako, Rankokole, Malephuko le Mokgadi. Ramoetle a be e tswa tlhogo ya bana ba Masiangwako ba botlhe ba ba ko kae le 3. ko kae. Ge ba na le puo, gongwe dingongoregô ba di tlisa ko ene. Ba mo lata go tlo di mmolela. Ene a ba late kwa ba leng teng. A fete a ba agise, a fedise dingongoregô tse ba nang le tsona.

Lesika le la Masiangwako le ya nyalalana, bana ba Dikeledi ba nyala bana ba Ratsie, le ba Ratsie ba nyala ba Dikeledi. Ke gore o mongwe ge a rata ngwana wa Rrago mogolo wa monyala, gongwe o mongwe a rata wa Rangwaneagwe wa mo nyala, ga go pale sepe. Fela bana ka bo bona ga ba itirele se ba se ratang. Ke gore ge Ratsie a bona mogoloe a na le bana ba basetsana o tswanetse gore a buwe le mogoloe. A batlele bana ba gagwe. E seng gore bana ka nosi ba ka ipatlela. Nyaya ga se taelo ya lesika la Masiangwako. Bggolo ba bana ke bona ba ba batlelang basadi. Ge ngwana a ka ipatlela mosadi, bagolo ba gagwe ba sa rate mosadi, mosadi eo ga ke a be a phela pila le bona. Ramabele o ipatletse mosadi go tloga fo, ga a ka a tlhe a utlwana le le bo morrwanagwe. Le lesika la gagwe ga le tlhe le utlwa le ba bangwe. Ke batho fela ba iphelela fela ba nosi. Ba tshaba batho ba bangwe ba lesika la bona. Le ene Ramabele ntata bona o tshaba ba bangwe ba lesika. Bana ba ga 4. Ramoetle ke bona ba ba tona mo baneng ba lesika la ga Masiangwako, bona ba gile mo Tlhakong mo ga morena Mabe, ba ntlu e kgolo le e nyane, ba mogo fela mo Tlhakong. Bana ba bo monaa Ramoetle bona ba na mo metseng e mengwe. Fela ba etelana. Le ge bana le puo ba tle ba tle go tlo buwa. Fela kajeno bana ba bana ba ga Ramoetle ga ba nyalalane. Ga ke itse gore lebaka ke eng ge bona ba sa nyalalane. Etswe tlholegong ba ne ba nyalalana go sena. Ramoetle o sule ka ngwaga wa 1935 June. Bana ba gagwe ba sa ntseng ba le teng kwa Tlhakong ke Stoffel, Komane le Gouda, le Peipi, ba ke bana ba ntlu e kgolo bana ba ga Mapeipi mabo o sule ka ngwaga wa 1937. Bana ba ntlu e nyane ke Rasefako, Rankokole, Malephoko le Mokgadi, bana ba Upa, mabo o sa ntse a phela le kajeno.

Tlhogo ya bona ke Stoffel ke ene eo ba tlisang di nyongorego ko go bona. Ba utlwana go go ise go ba ne le matswenyego mo go bona. Ba thusanya. Stoffel o le be letse le bana ba ntlu e nyane, se ba se tlhokang wa ba thusa. Ke bana ba ntatagwe, ge a sa ba thuse o tlabe a latlhala bana ba ntatagwe. Ntatagwe ge a swa o ba mo laetse gore a ba ba, balle, ba seke ba ngongorega.

5. Fela bana ba Masiangwako ba thusanya thata, ge o mongwe a thloka selo o mongwe wa mo thusa. Fa gongwe a ka se adima, fela gantsi-ntse ba thusanya. Ga ba rate ge o mongwe wa bona a ka sokola ge a tlhabela selo. Ge a tlhabela pholo go pana o mongwe wa mo adima. Le gore o tla e musetsa ge a feditse tiro ya gagwe ka eona. Ge o mongwe a na le tiro ya batlang thuso ya diatla wa ba bolela gore o na le tiro. Janong bona ba tla ya go mo thusa gore o na le tiro. Janong bona ba tla ya go mo thusa tiro eo. Mongwa tiro ene o tla ba leboga ka go ba apela bjalwa, le ge e rile ba sebeta go bo go sena bjalwa, o tla nne a bo apaya kwa morago tiro e sena go fela. O tla ba bitsa a re, "Bana ba Masiangwako tlang ke le lehogeng diatla tsa lona ka fa le nthusitseng ka teng." Janong ba tla ya teng, ba ya go nwa bjalwa bo ba tlho ba itisitse kwa teng. Ba buwa dikgang tsa bona, le ka fa ba phelang ka teng.

- Bana ba Ramoetle ba gile mo Tlhakong, fela ga ba g aga golo go legongwe. Ba ntlu e tona ba agile ntlha e ngwe e ya motse, ba ntlu e nyane ba gile ntlha e ngwe ya motse le bona. Fela ba sebeta ditiro tsa bona ba botlhe. Ge bana ba ntlu e nyane ba na le tiro, bana ba ntlu e kgolo ba ya teng go ba thusa. Ge ba ntlu e kgolo ba na le tiro ba ntlu e nyane ba na le tiro ba ntlu kgolo ba ba thusa. Ba na le tlotlo, ba ntlu e nyane ba itse gore bana ba ntlu e kgolo ke bomogolwa bona. Le bana ba ntlu e kgolo ba itse gore bana ba ntlu e nyane ke bo monabona. Ga ba tswana gore ba ba latlhe, ba tswanetse gore ba ba thuse, fa ba tlhaelang teng ka gore ke bana ba ntata bona.

Tumediso ya rona e tswana fela, ge tswane le ya makgowa. Ge re tsoga ka moso, re ya re fela re re, "dumelang bo rra gongwe dumelang bo mma." Fela ge motho a tlhaga kgakala ene o tswanetse

s241

6 cont.

gore a dumedise ka diatla. Le matshegare kgotsa mantsibowa e ntse e le dumelang fela. Mosadi ge a dumedisa banna ene o opa diatla, ke gore wa be a supa tlotlo. Ge mosadi ele moeng a dumedisa banna ka seatla o wa kokobela, mme a ise seatla sa gagwe sa nja sa molema a tswere sa nja ka sona kwa morago. Ke gore wa be a supa tlotlo, le gona wa be a itshōpa bonye, mo motho wa senna. Le ge motho a tloga fo ba bangwe, go dumedisa gagwe ke gore salang pila fela ga go na pharōlōganyō jaaka makgowa. Re na le mokgwa o le mongwe fela wa go dumedisa le go sadisa pila. Fela mo batho ba ba tona go na le mokgwa wa go opa diatle le go kokobetsa mangole. Fela o ke go supa tlotlo le bogolo ba motho. Ge motho e le molekane wa motho ke go dumedisa fela, ka molomo, dumela monna fela.

Stoffel.

ENDS. S. 241.